

Đề bài

Từ thái độ vội vàng của Xuân Diệu trong bài thơ cùng tên, hãy viết bài văn bàn về mối quan hệ giữa cống hiến và hưởng thụ đối với mỗi con người.

Bài làm

Nhân loại đã hơn một lần thừa nhận và khẳng định quyền mưu cầu hạnh phúc của con người: “Con người sinh ra ai cũng có quyền “mưu cầu hạnh phúc” (“Tuyên ngôn nhân quyền và dân quyền” của nước Mỹ 1771, “Tuyên ngôn Độc lập” của Hồ Chí Minh 1945...)”. Điều đó khẳng định sự hưởng thụ là một nhu cầu chính đáng của con người. Thi sĩ Xuân Diệu đã từng sống rất *Vội vàng* (Tên một bài thơ của thi nhân): Vội vàng tận hưởng hoa thơm, trái ngọt của cuộc đời. Nhưng cuộc sống lẽ nào chỉ “nhận riêng mình” (Tố Hữu) mãi? Vậy, ta cần hiểu thế nào về mối quan hệ giữa hưởng thụ và cống hiến trong cuộc sống?

Hiểu một cách đơn giản nhất, hưởng thụ tức là đón nhận, là nhận về. Đón nhận, nhận về những điều tốt đẹp mà mình mong muốn khao khát. Mỗi người có một cách hưởng thụ khác nhau song bản chất đều là cho phép mình thỏa mãn nhu cầu, sở thích cá nhân. Ăn một món ăn ngon, đọc một cuốn sách hay chơi trò chơi mình thích... Làm những việc ấy trong sự vui thích, thoải mái, trong tâm trạng, ý thức được cái ngon của món ăn, cái hay của cuốn sách, sự thú vị của trò chơi. Ấy là hưởng thụ. Hay khi bạn đón nhận tình cảm yêu thương, sự quan tâm của cha mẹ, bạn bè... Bạn hiểu sự tốt đẹp của tình cảm và đón nhận nó như một điều tất nhiên. Ấy cũng là hưởng thụ.

Ngược lại với hưởng thụ là cống hiến. Cống hiến là dâng tặng, là cho đi, cũng có thể hiểu là hy sinh thời gian, công sức, tình cảm của bản thân cho người khác hay cho tập thể, cho công việc. Có những con người đã dành trọn cuộc đời mình cho sự nghiệp giải phóng dân tộc như Lê Hồng Phong, Nguyễn Thị Minh Khai... đặc biệt là Bác Hồ kính yêu của chúng ta. Có những con người đã lao động không biết mệt mỏi để tạo ra những thành quả mới trong công việc. Có thể kể đến bác sĩ Tôn Thất Tùng đối với ngành y, anh hùng Lương Định Của trong ngành nông nghiệp... Tất cả những con người vĩ đại ấy đã cống hiến không biết mệt mỏi cho cuộc đời chung của đồng bào, của Tổ quốc.

Nhắc đến cống hiến, ta cũng cần nhắc đến nhiều con người không tên khác. Họ là những liệt sĩ không tiếc tuổi xanh dâng hiến cuộc đời cho Tổ quốc. Họ là những người nông dân tảo tần sớm hôm cho ta hạt gạo. Họ là những người mẹ phúc hậu, đầy yêu thương trịu mến cho ta dòng sữa, tặng ta cuộc đời...

Cuộc sống này được dựng xây bởi quá nhiều những hi sinh và cống hiến. Có phải vậy mà nó đẹp đẽ đến vô cùng. Nhà thơ Xuân Diệu trong bài thơ *Vội vàng* đã say mê, ca ngợi cuộc sống trăm hương nghìn sắc:

*Của ong bướm này đây tuần tháng mật
Này đây hoa của đồng nội xanh rì
Này đây lá của cành tơ phơ phất*

*Của yến anh này đây khúc tình si
Và này đây ánh sáng chớp hàng mi
Mỗi buổi sáng thần Vui hằng gõ cửa
Tháng giêng ngon như một cặp môi gần*

Thiên nhiên rạo rực, tươi tắn biết mấy! Ong bướm, lá hoa, chim muông... nhất là mọi vật đang độ viên mãn, giàu sức sống nhất “tuần tháng mật” “khúc tình si” “cành tơ”... để cuộc sống mỗi ngày trôi qua là một ngày vui, ngày hạnh phúc. Nhà thơ kết luận về vẻ đẹp của cuộc đời trong một từ “ngon” đầy đam mê khao khát.

Say mê sự sống nhưng nhận ra một quy luật khắc nghiệt của tạo hóa “Còn trời đất nhưng chẳng còn tôi mãi” nên thi nhân chỉ sung sướng “một nửa”. Nửa còn lại, Xuân Diệu *Vội vàng* gấp gáp trong nhịp sống, trong đón nhận, tận hưởng cuộc đời.

Nhà thơ cất tiếng giục giã “Mau đi thôi! Mùa chưa ngả chiều hôm”. “Mau đi thôi” là mau hòa mình vào cuộc đời, mau tận hưởng cuộc sống trong những năm tháng còn trẻ trai “chưa ngả chiều hôm”. Thi nhân cuồng nhiệt, mê say trong khát vọng tận hưởng:

*Ta muốn ôm
Cả sự sống mới bắt đầu mơn mơn
Ta muốn riết mây đưa và gió lượn
Ta muốn say cánh bướm với tình yêu
Ta muốn thâu trong một cái hôn nhiều
Và non nước, và cây, và cỏ rạng*

Người thanh niên ấy sôi nổi, bông bột và có phần tham lam quá! Thi nhân điệp đi điệp lại “Ta muốn” để bày tỏ khát vọng chiếm lĩnh cuộc đời. Mà lại là cuộc đời ở những phần đẹp đẽ, rạo rực, xuân sắc, xuân tình nhất: “Cả sự sống mới bắt đầu mơn mơn” “mây đưa, gió lượn” “cánh bướm” “tình yêu”... Những động từ có sức biểu cảm mạnh “ôm” “say” “riết” “thâu” có tác dụng đặc biệt trong việc diễn tả khát vọng chiếm lĩnh trọn vẹn cái đẹp của nhân gian.

Bông bột, say mê như vậy để làm gì? Tuổi trẻ đối với Xuân Diệu luôn có sự nhạy cảm đặc biệt với sự sống và cái đẹp. Thâu nhận đất chờ để “chénh choáng cơn say” “đầy ánh sáng” “no nê thanh sắc của thời tươi”. Tức là để thỏa mãn nhu cầu, khát vọng về sự sống, tuổi trẻ, tình yêu. Những khát vọng cháy bỏng, rạo rực tưởng như vô bờ được nhấn mạnh bằng điệp từ “cho... cho...” đầy vô vấp, sôi nổi. Không làm nén nổi lòng mình, Xuân Diệu thốt lên cuồng nhiệt: “Hỡi xuân hồng ta muốn cắn vào ngươi”. Ấn dụ trong từ “cắn” chỉ là một cách nói để thể hiện khát vọng chiếm lĩnh. Nhưng bằng động từ này thi nhân đã bộc lộ hoàn toàn sự “tham lam” trong đón nhận, hưởng thụ cuộc sống.

Có thể vì sự mãnh liệt khác thường trong khao khát của Xuân Diệu mà có một số người cho rằng *Vội vàng* chủ trương lối sống gấp, sống hưởng lạc.

Thực ra nhận định như vậy rất phiến diện, một chiều. Thái độ vội vàng của thi nhân không hề có nguồn gốc từ sự ích kỷ, hẹp hòi cá nhân. *Vội vàng* bởi nhà thơ biết rất rõ sự sống là bất tận, vĩnh cửu. Còn đời người hữu hạn, ngắn ngủi: “Còn trời đất nhưng chẳng còn tôi mãi”. Thi nhân thấm thía từng giây, từng phút trôi qua trong mắt mát, chia xa giữa đời người và trời đất:

Xuân đương tới nghĩa là xuân đương qua

Xuân còn non nghĩa là xuân sẽ già

Và xuân hết nghĩa là tôi cũng mất

Vậy nguồn gốc sâu xa trong lối sống “vội vàng” của Xuân Diệu là do đâu? Nhà thơ buồn rầu tâm sự:

Nên bâng khuâng tôi tiếc cả đất trời

Nếu vì muốn hưởng lạc mà sống gấp thì con người ấy vội vàng tham lam từ bản chất, đâu phải chờ đến khi cuộc đời sắp hết mới khát khao? Nhưng ở đây, nhà thơ là người biết “tiếc” thời khắc quý giá của cuộc đời. Ông hiểu rằng chỉ có những năm tháng tuổi thanh xuân mới có được những say mê nhiệt thành ấy. Tuổi già ập đến, non nước vẫn còn nhưng lòng người đâu còn son trẻ để yêu thương? Biết “tiếc” đất trời là biết trân trọng vẻ đẹp của non sông, cảm xúc ấy, tình cảm ấy chỉ có ở những tâm hồn đẹp biết cảm nhận, biết yêu cái đẹp mà thôi.

Vậy thì ta cần hiểu sự vội vàng trong *Vội vàng* của Xuân Diệu là lòng yêu đời, yêu sống. Là sự khao khát hòa nhập với cuộc đời.

Hòa nhập với cuộc đời, sống giữa cuộc đời chung để hút nhụy thơm ăn mật ngọt, để hưởng thụ, đón nhận. Nhưng cũng còn là để bay đi tìm mật, để xây tổ ấm, để cống hiến cho xã hội.

Hưởng thụ và cống hiến, tuy đối lập nhau song lại thống nhất trong cách thức, lối sống của một con người.

Thực ra có cống hiến mới có hưởng thụ. Tại sao? Bởi bạn muốn có cơm ăn bạn phải gieo trồng, cày cấy. Bạn muốn được yêu thương bạn phải thương yêu người khác trước: “Cho yêu thương để nhận thương yêu”. Và như nhà thơ Tố Hữu từng khẳng định: “Sống là cho đâu chỉ nhận riêng mình”. Còn dân gian thì nhắc nhở:

Có làm thì mới có ăn

Không dung ai để đem phần đến cho.

Làm sai điều này, tức là không cống hiến nhưng cứ hưởng thụ thì sẽ phải trả giá rất đắt. Đó là trường hợp những bạn đọc không học bài nhưng muốn được điểm cao nên quay cóp, gian lận... Có thể họ sẽ ung dung đón nhận điểm cao. Nhưng sau đó, dù sớm hay muộn họ sẽ bị phát giác, kỷ luật. Hậu quả lớn nhất họ phải chịu là rỗng kiến thức, trở thành kẻ bất tài. Hay những

kẻ muốn giàu nhanh nhưng lười biếng, bắt chắp thủ đoạn buôn lậu, ma túy. Vinh hoa, nhưng lụa chưa được bao lâu đã phải nhanh chóng vào nhà đá, chịu sự trừng phạt của xã hội...

Nhưng chỉ công hiến mà không hưởng thụ thì có tốt không? Thưa rằng: không?

Khi đã bỏ ra công sức, trí lực, tình cảm để cống hiến cho một điều gì, bạn có quyền hưởng thụ xứng đáng với những gì bạn nỗ lực hy sinh. Đó là sự “công bằng”. Một học sinh giỏi thực sự được quyền nhận sự khen thưởng, yêu quý của mọi người vì những cố gắng vượt khó chăm chỉ, tìm tòi sáng tạo. Cũng như vậy, những triệu phú chân chính cần được vinh danh vì họ đã làm giàu chính đáng – điều mà nhiều kẻ không làm được. Trong cuộc sống hàng ngày, sau buổi làm vườn mệt mỏi bạn được quyền uống một cốc nước mát; sau bài học căng thẳng ta có thể đọc một cuốn truyện tranh... Cần nhận về xứng đáng với những gì ta đã cho đi.

Mặt khác, sự hưởng thụ cũng tạo ra động lực để con người cống hiến. Nhận phần thưởng học sinh giỏi, ai cũng như mình phải cố gắng hơn để đạt kết quả tốt hơn.

Vậy là trong cuộc sống, hưởng thụ và cống hiến là hai mặt thống nhất. Cần có sự hài hòa để mỗi con người được sống trọn vẹn hơn.